

ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ශ්‍රී ලංකා ජනරජය

මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය

ප්‍රතිස්ථාපන ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සැලැස්ම
(ප්‍ර. කි. සැ)
දක්ෂිණ ලංකා අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය
(ද. ල. අ. මා. ව්‍යා.)

කොට්ටාව සිට මාතර (කි.මී.128)

මක්තෝබර් 2002

වෙළුම 01

ප්‍රධාන වාර්තාව

මහා මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය

පටුන	පිටු
* පරිච්ඡේද	i
* කෙටි සටහන් (ගෙදුම්)	ii - iii
* විග්‍රහය	iv - v
* විධායක කාරාංශය	1 - 3
01. හැඳින්වීම	4 - 15
02. ප්‍රතිස්ථාපන බලපෑම්	16 - 30
03. ප්‍රතිස්ථාපන ප්‍රතිපත්ති හා උපාය මාර්ග	31 - 61
04. මෑතක දී කරන ලද ප්‍රතිස්ථාපන ක්‍රියාවලියන්ගෙන් ලත් අත්දැකීම්	63 - 78
05. නිවාස නැවත පිහිටුවීම හා වාණිජ ස්ථාන නැවත ඇති කිරීම	79 - 88F
06. ආර්ථික ප්‍රති සංවර්ධනය හා ආදායම් පුනරුත්ථාපන වැඩ සටහන	89 - 96
07. ප්‍රතිස්ථාපන අංශා්පන වැය	97 - 99A
08. ප්‍රතිස්ථාපන ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සැලැස්ම සඳහා ආයතනික සැකසුම	100 - 115
09. ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කාල සටහන	116 - 119
10. විවාදයට භාජන වූ ප්‍රධාන සමාජ ප්‍රශ්න සඳහා පිළියම් යෙදීම	120 - 136

කෙටි ගෙදුම්

ආ. ඩී. ඩී. ආ.	ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරිය,
වන. ක්‍රී. නී.	ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ නිලධාරී,
ප්‍ර. ව.	පුද්ගලයන් වශයෙන්,
වන. ආ. ආ.	ව්‍යාපෘති අනුමත කරන ආයතනය,
මා. වැ. හා ඩ. ඩ.	මාර්ග තැනීමේ හා සංවර්ධන සමාගම,
මා. සං. ආ.	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය,
ප්‍ර. ක්‍රී. සැ.	ප්‍රතිස්ථාපන ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සැලැස්ම,
ප්‍ර. සැ.	ප්‍රතිස්ථාපන සැලැස්ම,
මා. ප.	මාර්ග පවය,
රැ.	රූපිකල,
ප්‍ර. ක.	ප්‍රතිස්ථාපන කඳවුර,
ප්‍ර. ප.	ප්‍රතිස්ථාපන පරීක්ෂක,
ප්‍ර. ඒ.	ප්‍රතිස්ථාපන ඒකකය,
ඩ. ඩී. ඩ.	සමාජීය බලපෑම් සම්බන්ධය,
ද. ල. ආ. මා. වන.	දැක්වීම් ලංකා අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය,
කා. ප.	කාර්ය පටිපාටිය,
ස්. උ. නී.	ස්ත්‍රී උපකාරක නිලධාරීන්,
ආ. අය	අවකාශයට ලක්වූ අය
ඒඩ්ඩ්	ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව
මු. ප.	මුද්‍රිත ප්‍රගමනය
මා. ප. ආ.	මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය
ප්‍ර. මු. ක.	පුරා මුද්‍රිත සංවිධාන
ප්‍ර. උ. ක.	පුරා උපදේශක කමිටුව
ප්‍ර. ප්‍ර. සේ	පුරා ප්‍රතිස්ථාපන සේවක
ප්‍රා. ලේ	ප්‍රාදේශීය ලේකම්
ප්‍රා. මී. ආ.	ප්‍රාදේශීය මිනුම් අධිකාරිය
මු. නී.	මුම නිලධාරී
මු. ලං. ර.	මු. ලංකා රජය
ගා. ව. ප. මා	ගාලු වරාය ප්‍රවේශ මාර්ගය
ආ. ක.	අස්වැසුම් කමිටුවක.
ගෘ	ගෘහස්ථ
ප. මු. ප.	පරිසර මුද්‍රිත පරීක්ෂණය

භා.දේ.ව.	භානි වූ දේපල වට්ටෝරුව
ජෙ.බි.ක	ජාත්‍යන්තර සහයෝගය පිළිබඳ ජපන් බැංකුව
කි.ආ.	කිලෝග්‍රෑම්
ඉ.අ.ප.	ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත
ඉ.අ.හ.ප්‍ර.අ.	ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ හා ප්‍රතිස්ථාපන අංශය
ඉ.ප්‍ර.කො	ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂම
ඉ.ප්‍ර.ක.	ඉඩම් ප්‍රතිස්ථාපන කමිටුව
ම.	මිට
ස.ස.අ.	සමාලෝචන හා ඇගයීම්
ම.අ.	මහා මාර්ග අමාත්‍යාංශය
ඉ.අ.	ඉඩම් අමාත්‍යාංශය
ජා.හි.ස.අ.	ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරිය
ව්‍යා.ක්‍රි.නි.	ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ නිලධාරී
ප්‍ර.ව.	පුද්ගලයින් වශයෙන්
ව්‍යා.අ.අ.ා.	ව්‍යාපෘති අනුගමනය කරන ආයතනය
මා.තැ.හා ස.ස	මාර්ග ගැනීම හා සංවර්ධන සමාගම
මා.සං.ආ	මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය
ප්‍ර.ක්‍රි.ආ.	ප්‍රතිස්ථාපන ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සැලැස්ම
ප්‍ර.ආ.	ප්‍රතිස්ථාපන සැලැස්ම
මා.ප	මාර්ග පථය
රූ	රූපිකය
ප්‍ර.ක.	ප්‍රතිස්ථාපන ක දඬුර
ප්‍ර.ප.	ප්‍රතිස්ථාපන පරීක්ෂක
ප්‍ර.ඒ	ප්‍රතිස්ථාපන ඒකකය
ප.බ.ස.	සමාජීය බලපෑම් සමීක්ෂණය
ද.ලං.අ.මා.ව.	දක්ෂිණ ලංකා අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය
කා.ප	කාර්යය පටිපාටිය
ස්ත්‍රී උ.ම	ස්ත්‍රී උපකාරක නිලධාරිනි
බැංකු	ආසියානු සංවර්ධන හා ජපන් ජාත්‍යන්තර සහයෝගිතා බැංකුව

පද අරුත් දැක්වීම

වන්දිත	-	හානි වූ වත්කම්, සම්පත් හෝ ආදායම් බො ගැනීම සඳහා, ආපදාවන්ට ලක් වූ අයට මුදල් හෝ දූවන වලින් ගෙවීම.
සංවර්ධන ව්‍යාපෘති	-	ගටිතල පහසුකම් සහ හෝ එදාදා සම්පත් බොදීමට හෝ ස්වාභාවික සම්පත් ආරක්ෂා කිරීමට අරමුණු කරගත් ව්‍යාපෘති.
රාජ්‍යයේ උසස් බව	-	ඉඩම් බො ගැනීම සඳහා රජය උපයෝගී කර ගන්නා රෙකුලාසි.
ගිණිකම්	-	හානි වූ දේපල ස්වභාවය අනුව, ඔවුන්ගේ ආදායම් සහ සමාජීය පදනම් තැවත පිහිටුවා ගැනීම සඳහා ආපදාවන්ට ලක් වූ අයට ලැබිය යුතු වන්දි, ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපන, ඉවත් වීමේ ආධාර, ආදායම් අංදයක සහ තැවත පදිංචි කිරීම් වැනි ක්‍රියා මාර්ග ලෙස.
ගිණිකම් වලට	-	සුදුසුකම් ලත් පුද්ගලයන් වර්ගීකරණය හා එක් එක් වර්ගයට නියත ගිණිකම් හැඳින්වීම.
දේපල අයිතිය අහිමි කිරීම	-	රාජ්‍ය හෝ පෞද්ගලික ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම හෝ එම ව්‍යාපෘතියක් ක්‍රියාත්මක කිරීම පහසු කිරීම සඳහා හෝ රජය විසින් දේපල භුක්තිය භාර ගැනීම හෝ දේපලේ අයිතිය වෙනස් කිරීම.
සත්කාරක ජනතා	-	ආපදාවන්ට ලක් වූ අය තැවත පදිංචි කිරීමට නියමිත කාලය තුළ හෝ ඒ අවට පිවිසීමට ප්‍රජාව.
ආදායම් ප්‍රතිස්ථාපන	-	පිම්කාම ව්‍යාපෘතිය හේතුවෙන් සෘජුව බලපෑමට ලක් වූ ජනතාගේ ආදායම් ඉපදවීමේ ධාරිතාව සහ නිෂ්පාදන මට්ටම තැවත ඇති කිරීම.
හානි වූ දෑ සම්බන්ධ විස්තර සහිත ලැයිස්තුව	-	ව්‍යාපෘතියේ බලපෑමට ලක් වූ ජනතා, පවුල්, ඉඩම්, වෙළඳ ව්‍යාපාර සහ අනෙක් දේපල සම්බන්ධ නිවැරදිව සහ සම්පූර්ණයෙන් ම ගණන් කිරීම.
සිය හැමුන්ගෙන් තොරව තැවත පදිංචි කිරීම	-	සංවර්ධන ව්‍යාපෘති හේතුවෙන් නොමැලැක්විය හැකි ප්‍රතිස්ථාපන හානි වලට ලක්වන අයට, වෙනත් තෝරා ගැනීමක් නොමැති නිසා තම පිම්ක ආදායම් සහ වත්කම් පදනම අත් තැනක පිහිටුවා ගැනීමට සිදු වීම.
මහා පරිමාණ ව්‍යාපෘති	-	පවුල් සියයකට වඩා අවතැන් වන ව්‍යාපෘති.
ව්‍යාපෘති හේතුවෙන් බලපෑමට ලක්වන ජනතා (පවුල්)	-	සංවර්ධන ව්‍යාපෘති හේතුවෙන් නිවාස, වෙනත් දේපල ආදායම් හෝ සේවාවන්ට ඇති ප්‍රවේශ අහිමි වීමෙන් පීඩන මාර්ග හෝ පීඩන තත්ත්වය අහිමි කර ලෙස බලපෑමට ලක් වූ අය.
පුනරුත්ථාපන	-	පීඩන තත්ත්වය, ආදායම් ඉපයීමේ ධාරිතාව නිෂ්පාදන මට්ටම් සහ සමාජීය සම්ප්‍රදායන් තැවත පිහිටුවා ගැනීම.

ප්‍රතිස්ථාපන අග වග	-	සාමාන්‍ය ඵලදායීතාවයක් ඇති, අඵරිත් ඉඩම් මිල දී ගැනීමට සිදුවන නිසම වැනි. මෙයට ගනුදෙනු විභද්ධ ද ඇතුළත් විය යුතුය, අනෙක් වන්නම් මිල දී ගැනීමට වන වැයට දවස හා ශ්‍රම විභද්ධ ද ඇතුළත් විය යුතුය.
තැවන පදිංචි කිරීම	-	තම ස්ථාන වලින් ඉවත් වීමෙන් ඇතිවන බලපෑම් අඩු කිරීම සඳහා වන්දි, තැවන පදිංචි කිරීම් සහ පුනරුත්ථාපන ක්‍රියාවන් ඇතුළත් කර ඇති, ව්‍යාපෘති හේතුවෙන් සිය කැමැත්තෙන් තොරව භෞතික හෝ සාමාජීය ආර්ථික වෙනස් වීමකට ලක් වන අය.
ප්‍රතිස්ථාපන අග වග	-	වන්දි ගෙවීමේ සහ ප්‍රතිස්ථාපන සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී පැරිමට සිදුවන වන්දි මාර්ග, තැවන පදිංචි කිරීමේ සහ පුනරුත්ථාපන විභද්ධ දැක්වෙන විස්තරාත්මක ලැයිස්තුව, මෙයට පරිපාලන, හදිසි අවස්ථා සහ මිල ප්‍රශ්න සඳහා අවශ්‍ය දීමනා ඇතුළත් කළ යුතුය.
ප්‍රතිස්ථාපන බලපෑම්	-	භෞතික හෝ භෞතික නොවන වන්නම් මෙයට නිවාස, ප්‍රජාවන්, ඵලදායී ඉඩම්, ආදායම් නිපදවන වන්නම් සහ සම්පත්, ශාපී ම සඳහා සම්පත්, සංස්කෘතික ස්ථාන, සමාජ ව්‍යුහයන් පදිංචි හා බැඳීම්, සංස්කෘතික අත්‍යවශ්‍යතාවය සහ අත්‍යවශ්‍ය සහාය ක්‍රම.
වැරදි හරි ගැස්වීම	-	පෙර ක්‍රියාත්මක වූ ව්‍යාපෘතීන් හි ඇති නොවිසිදුණු ගැටළු හෝ අඩුපාඩුකම් විසඳීමට උපදෙස් කර ගත් ක්‍රම.
පදිංචි කිරීම	-	සිය කැමැත්තෙන් වෙනත් ස්ථානයක පදිංචියට යෑම, ජනගහන පිවිසීම එහි තැවන ඇති කර ගැනීම, මහවැලි ව්‍යාපෘතියේ මෙන්.
සමාජීය ගුදානම් වීම	-	ප්‍රධාන ප්‍රතිස්ථාපන, තීරණ ගැනීමට පෙර, අවතැනට ලක් වූ අය සමඟ කරන උපදෙසන ක්‍රියාවලිය, ප්‍රතිස්ථාපන සම්බන්ධයෙන් මුහුණ දීමට ඔවුන්ගේ ධාරිතාව ඇති කිරීම.
ප්‍රතිස්ථාපන ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සැලැස්ම	-	අයවැයක් සමඟ කාල වකවානුවක් තුළ ක්‍රියාත්මක වන සැලැස්ම එහි ප්‍රතිස්ථාපන උපාය මාර්ග, අරමුණු, හිමිකම්, ක්‍රියාවන්, වගකීම්, සමාලෝචන හා ඇගයීම් විදහා පෙන්වා ඇත.
අන් අයකුට අයිති දේපළ තාවකාලිකව ඊට පිඩා නොහැකි බවට පිදීමේ බලය	-	අනුභව හෝ විශාල පිරිසකට හෝ ප්‍රජාවකට අයත් ඉඩම් භාවිතය සහ එයින් ලාභ ද, උපයීමට ඇති අයිතිය. (මෙය පාරම්පරික අයිති නම්න්ද හඳුන්වයි.)
උඩු කැණීම	-	ප්‍රතිස්ථාපන බලපෑම් තුළින් බාධා වන්ට වැඩියෙන් බලපෑමට ලක්විය හැකි, වැඩි මහළු, රෝගී හෝ දුර්වල, ස්ත්‍රී මුලික පවුල් හා ආදී වැනි ජනගහන වැනි විශේෂිත කණ්ඩායම්.
පිවිසුම් ස්ථාන	-	මාර්ගපරිච්ඡේද රථවාහන ඇතුළුවීමට හා පිටවීමට ඇති ස්ථාන.